

प्रकरणार्थमुपसंहरति तेजइति तेजः इन्द्रियजये सामर्थ्यं क्षमा अपकारिष्वपि क्रोधानुत्पत्तिः शांतिर्निष्कामत्वेन सर्वस्मात्कर्तव्यादुपरमः एतन्नयं अनामयं शुभं निर्दुःस्वस्य सुखस्य प्राप्तौ हेतुः तथेति प्राप्य प्रापकत्वरूपविभागत्यर्थः तथा विधं नास्ति विधो विधानं कर्तव्यता यत्र तत् अविधं अकृत्रिमं व्योमजगत्कारणं व्योमवदसंगं वा सनातनं नित्यैकरूपं ध्रुवमविनाशि एतैः तेज आदिभिरिति तदुक्तं अविधं अविधो विधानं कर्तव्यता यत्र तत् अविधं अकृत्रिमं व्योमजगत्कारणं व्योमवदसंगं वा सनातनं नित्यैकरूपं ध्रुवमविनाशि एतैः तेज आदिभिरिति तदुक्तं अविधं अविधो विधानं कर्तव्यता यत्र तत् अविधं अकृत्रिमं व्योमजगत्कारणं व्योमवदसंगं वा सनातनं नित्यैकरूपं ध्रुवमविनाशि एतैः तेज आदिभिरिति तदुक्तं नापनो देसति कैः बुद्धिर्नैवैः पुरुषैः तस्मै ब्रह्मणे नम इति विद्यायावीर्यवच्चाय प्रचयगमनाय च नमस्करोति भगवान्कपिलः ब्राह्मणाय ब्रह्मविदभिन्नाय ॥ ४७ ॥ इति शांतिपर्वणि मोक्ष० नै० भा० समप्रत्य

तेजः क्षमा शांतिरनामयं शुभं तथा विधं व्योमसनातनं ध्रुवं ॥ एतैः सर्वैर्गम्यते बुद्धिर्नैत्रैस्तस्मै नमो ब्रह्मणे ब्राह्मणाय ॥ ४७ ॥ इति श्रीमहाभारतेशां० मो० गोकपिलीये सप्तत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २७० ॥ ॥ ४३ ॥ युधिष्ठिर उवाच धर्ममर्थचकामं च वेदाः शंसंति भारत ॥ कस्य लाभो विशिष्टो त्रतन्मे ब्रूहि पितामह ॥ १ ॥ भीष्म उवाच अत्र ते वर्तयिष्यामि इति हासं पुरातनं ॥ कुंडधारेण यत्प्रीत्या भक्ता यो पुरुषं तं पुरा ॥ २ ॥ अधनो ब्राह्मणः कश्चित्कामाद्धर्ममवैक्षत ॥ यज्ञार्थं सततं तथार्थीति पोतप्यतदारुणं ॥ ३ ॥ सनिश्चयमथो कृत्वा पूजयामास देवताः ॥ भक्त्या न चैवाध्यगच्छद्भनं संपूज्य देवताः ॥ ४ ॥ ततश्च तामनुप्राप्तः कतमहैव तं तुतत् ॥ यन्मे ह्रुतं प्रसीदेतमानुषैरजडीकृतं ॥ ५ ॥ सोऽथ सौम्येन मनसा देवानुचरमंति के ॥ प्रत्यपश्य जलधरं कुंडधारमवस्थितं ॥ ६ ॥ ह्रैव तं महाबाहुं तस्य भक्तिरजायत ॥ अयं मे धास्यति श्रेयो वपुरे तद्विहादृशं ॥ ७ ॥ संनिरुष्टश्च देवस्य न चान्यैर्मानुषैर्वृतः ॥ एष मे दास्यति धनं प्रभूतं शीघ्रमेव च ॥ ८ ॥ ततो धूपैश्च गंधैश्च माल्यैरुच्चावचैरपि ॥ बलिभिर्विविधाभिश्च पूजयामास तं हिजः ॥ ९ ॥ ततस्त्वत्येन काले न तुष्टो जलधरस्तदा ॥ तस्योपकारं नियतामिमांवाचमुवाच ह ॥ १० ॥ ब्रह्मघ्नं च सुरापे च चौरैर्भग्नव्रते तथा ॥ निष्कृतिर्विहिता सद्भिः कृतघ्नेनास्ति निष्कृतिः ॥ ११ ॥ आशायास्तनयोऽधर्मः क्रोधोऽसूया सुतः स्मृतः ॥ लोभः पुत्रो निरुक्त्या स्तुतः कृतघ्नो नाहंति प्रजां ॥ ततः स ब्राह्मणः स्वप्ने कुंडधारस्य तेजसा ॥ अपश्यत्सर्वभूतानि कुशेषु शयितस्तदा ॥ १३ ॥ शमेन तपसा चैव भक्त्या च निरुपस्कृतः ॥ शुद्धात्मा ब्राह्मणो रात्रौ निदर्शनमपश्यत ॥ १४ ॥ मणिभद्रं स तत्र स्थं देवतानां महाद्युतिं ॥ अपश्यत महात्मानं व्यादिशंतं युधिष्ठिरा ॥ १५ ॥

धिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २७० ॥ ॥ ४३ ॥ मोक्षधर्माननुष्ठानमशक्तस्य त्रिवर्गेकः श्रेष्ठतम इति युच्छति धर्ममिति ॥ १ ॥ तत्राख्यायिका पूर्वकंधर्म स्वप्राधान्यमाहात्रेत्यादिना कामाधर्ममवैक्षतफलकामनया धर्मं करिष्यामीति चिंतितवान् धर्मश्चार्थसाध्य इत्यर्थार्थी चो रंतपोऽतप्यत ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ जलधरं मेघं कुंडधारं नामतः ॥ ६ ॥ दास्यति विधास्यति ॥ ७ ॥ ८ ॥ उपकारे नियमेन प्रवर्तयंतो उपकारनियतां ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ तेजसा प्रभावेन ॥ १३ ॥ निरुपस्कृतः भोगवर्जितः निदर्शनं कुंडधारभक्तेः प्रत्ययं ॥ १४ ॥ व्यादिशंतं देवान् निवेद्यंतं देवाज्ञाया च केभ्यः फलानि समर्पयंतं वा ॥ १५ ॥